

Stupňování latinských adjektiv

Lekce 5

Stupňování adjektiv

▶ **charakteristika:**

- ▶ představuje možnost vyjádřit pomocí adjektiva různé stupně téže vlastnosti
- ▶ rozlišujeme 3 stupně:
  - ▶ *pozitiv* (základní stupeň)
  - ▶ *komparativ* (2. stupeň) - pro vyjádření vyššího stupně vlastnosti při srovnání dvou objektů
  - ▶ *superlativ* (3. stupeň) - pro vyjádření nejvyššího stupně vlastnosti při srovnání jednoho objektu s několika dalšími

Latinský komparativ

▶ charakteristika

- ▶ nominativ singuláru je zakončen příponou **-ior** (mužské a ženské tvary) a **-ius** (střední tvary)
- ▶ při pravidelném stupňování se komparativy tvoří připojením přípony **-ior, -ius** ke genitivnímu kmeni adjektiva, např.:
  - ▶ *lātus, a, um* > *lātior, lātius*
- ▶ komparativy jsou dvojvýchodná adjektiva 3. deklinace a patří mezi souhláskové kmeny

▶ skloňování

- ▶ tvary s příponou **-ior** podle vzoru *pulmō*
  - ▶ tvary s příponou **-ius** podle vzoru *corpus*
-

Skloňování komparativů

► skloňování doplňujícího vzoru **lātior, ius**

sg.	M	F	N
nom.	lāt-ior	lāt-ior	lāt-ius
gen.	lāt-ior-is	lāt-ior-is	lāt-ior-is
akuz.	lāt-ior-em	lāt-ior-em	lāt-ius
abl.	lāt-ior-e	lāt-ior-e	lāt-ior-e
pl.			
nom.	lāt-ior-ēs	lāt-ior-ēs	lāt-ior-a
gen.	lāt-ior-um	lāt-ior-um	lāt-ior-um
akuz.	lāt-ior-ēs	lāt-ior-ēs	lāt-ior-a
abl.	lāt-ior-ibus	lāt-ior-ibus	lāt-ior-ibus

Latinský superlativ

▶ charakteristika

- ▶ nom. sg. je zakončen příponou **-issimus, -issima, -issimum**
- ▶ při pravidelném stupňování se superlativy tvoří připojením přípony **-issimus, -issima, -issimum** ke genitivnímu kmeni adjektiva, např.:
  - ▶ *lātus, a, um* > *lātissimus, lātissima, lātissimum*
- ▶ superlativy jsou trojvýchodná adjektiva 1. a 2. deklinace

▶ skloňování

- ▶ mužské tvary s příponou **-issimus** podle vzoru *nervus*
- ▶ ženské tvary s příponou **-issima** podle vzoru *vēna*
- ▶ střední tvary s příponou **-issimum** podle vzoru *sēptum*

Skloňování superlativů

► skloňování doplňujícího vzoru **lātissimus, a, um**

sg.	M	F	N
nom.	lāt-issim- us	lāt-issim- a	lāt-issim- um
gen.	lāt-issim- ī	lāt-issim- ae	lāt-issim- ī
akuz.	lāt-issim- um	lāt-issim- am	lāt-issim- um
abl.	lāt-issim- ō	lāt-issim- ā	lāt-issim- ō
pl.			
nom.	lāt-issim- ī	lāt-issim- ae	lāt-issim- a
gen.	lāt-issim- ōrum	lāt-issim- ārum	lāt-issim- ōrum
akuz.	lāt-issim- ōs	lāt-issim- ās	lāt-issim- a
abl.	lāt-issim- īs	lāt-issim- īs	lāt-issim- īs

Typy stupňování latinských adjektiv

▶ pravidelné stupňování

- ▶ komparativ se tvoří od genitivního kmene adjektiva připojením přípony **-ior** (M, F) nebo **-ius** (+ N)
- ▶ superlativ se tvoří od genitivního kmene připojením přípony **-issimus** (M), **-issima** (F), **-issimum** (N)

▶ nepravidelné stupňování

- ▶ jednotlivé stupně se tvoří od odlišných kmenů adjektiva

pozitiv	komparativ	superlativ
magnus, magna, magnum	major, majus	maximus, maxima, maximum
parvus, parva, parvum	minor, minus	minimus, minima, minimum

Typy stupňování latinských adjektiv

▶ neúplné stupňování

- ▶ některé adjektivní tvary komparativu, resp. superlativu pocházejí z latinských předložek a chybí jim tvar v pozitivu:

předložka	komparativ	superlativ
<i>ante</i>	anterior, anterieus	-
<i>post</i>	posterior, posterius	-
<i>īnfrā</i>	īnferior, īnferius	īntimus, īntima, īntimum
<i>suprā</i>	superior, superius	suprēmus, suprēma, suprēmum

Překlad komparativů a superlativů v anatomických termínech

▶ latinské komparativy

- ▶ používají se pro označení anatomické struktury, která se na lidském těle vyskytuje:
  - ▶ v protikladném umístění:
    - *labium superius*   horní ret
    - *labium inferius*   dolní ret
  - ▶ s protikladnou mírou určité vlastnosti
    - *forāmen palātīnum majus*   velký patrový otvor
    - *forāmen palātīnum minus*   malý patrový otvor

▶ latinské superlativy

- ▶ označují nejvyšší míru vlastnosti ve srovnání s obdobnými strukturami určité části lidského těla:
  - ▶ *mūsculus lātissimus dorsi*   široký zádový sval

